

Votar contra la vella màquina de dominar

Fa pocs dies, atret per l'exposició dedicada a Wifredo Lam que allotja el Museu Reina Sofia, vaig tenir ocasió de visitar després, al mateix espai, la mostra *Campo cerrado. Arte y poder en la postguerra española. 1939-1953*. Senzillament esplèndida. Comissariada per María Dolores Jiménez-Blanco, és plena de peces i documents d'un gran valor explicatiu. L'aportació artística i hemerogràfica catalana hi és molt destacada. Al costat de Picasso hi trobem obres de Dalí, Miró, Tàpies, Ponç, Guinovart, Brotat, etc., teixint un discurs que reivindica l'activitat artística del període malgrat el rígid control del règim, els temors o els silencis imposats. Tanmateix, de la recerca i la reflexió proposada sobre la política artística del moment em vaig quedar amb una idea fonamental: *“Un proyecto central de la propaganda del régimen franquista fue la construcción de un país nuevo”*. Buscaven *“la idealización de la nueva era”*.

Efectivament, el franquisme va seleccionar les etapes i les interpretacions del passat que li convenien. Va reprimir, liquidar i esborrar impunement qui i el que va voler. Havien guanyat la guerra: la història no era per a ells sinó la llarga marxa cap a la seva victòria. I van tenir clar que allò que podia fer definitiva aquesta victòria seria emprendre un procés fundacional. La mesura de l'èxit d'aquell procés fundacional la tenim en el fracàs, per contrast, de la “refundació” que havia de suposar la Transició. Ara resulta ben evident que aquella Transició tenia molt més de continuïtat franquista que no pas de trencament i de reconeixement amb la legitimitat republicana anterior. Segellar aquella continuïtat, i no pas cap altra, va ser el paper assignat a la monarquia. I per això –*“atado y bien atado”*– aquesta monarquia mai no s'ha sotmès a plebiscit.

La fascinació que la vella màquina de dominació –bastida pel fran-

JOAN M. TRESSERAS

COMUNICÒLEG, UAB

quisme i reciclada per la Transició –encara produeix en l'esquerra espanyola és sensacional. Tant, que distorsiona decisivament les seves anàlisis. L'Estat és l'arma capital de l'actual sistema de poder espanyol. Per derrotar aquest adversari, doncs, ¿què és millor: aprofundir la seva crisi o reparar el giny per apropiarte'n? ¿Demolir l'herència franquista i les seves inèrcies –prou exhibides aquests dies pel ministre Fernández Díaz i el seu clavegueramo bé limitar-se a desallotjar els anteriors inquilins, ocupar-la i fiar el resultat polític a la pròpia astúcia?

El procés sobiranista, i el conjunt de moviments socials que hi coincideixen, han convertit l'escenari polític català en la baula més feble de la cadena espanyola de la dominació social establerta. És per Catalunya per on el vell estat es pot esquarterar i per on pot emergir la possibilitat d'emprendre transformacions socials profundes. És tan greu la situació i tan incòmoda la posició de l'Estat amb Catalunya que ha bloquejat l'exercici democràtic més elemental a la seva població. Al maltractament fiscal i al

discurs displicent s'hi ha afegit l'autoritarisme operatiu. Hi ha una batalla oberta manifesta entre els aparells de l'Estat i les institucions catalanes (Parlament i Govern). En bona mesura, això explica l'increment del sentiment independentista entre la població catalana.

En aquestes condicions, Pablo Iglesias ha deixat clar que la democràcia a Catalunya i el dret a decidir no seran condició indispensable per constituir un govern progressista a Espanya. Gràcies per aclarir-ho. Sabem qui es pot confiar de qui. ERC aprova pressupostos a Barcelona, en facilita la governació i avala les polítiques més avançades –també al Congrés–. En canvi, al Parlament de Catalunya, CSQP ni s'ho planteja. A Catalunya el canvi ja és possible: hi ha la majoria parlamentària i l'hegemonia social suficient. A Catalunya ja es donen les condicions per fer una revolució democràtica i per posar en marxa un gir social. Però qui podria sumar-s'hi no ho fa i, de fet, l'obstaculitza a l'empara d'unes hipotètiques condicions espanyoles que són ben lluny de ser favorables.

De fet, res no ajudaria tant a crear a Espanya les condicions per a la refundació democràtica i la transformació social com la proclamació de la República Catalana. La gent que sincerament volen el canvi ja tenen l'oportunitat de posar-lo en marxa a Catalunya. I, afegint-se al procés, el poden precipitar demà i influir decisivament en la seva orientació. Però no ho fan. Defugen cada dia una revolució concreta que tenim a tocar per prometre'n una altra que no sembla a l'abast. L'estat franquista va construir un marc mental, una unitat imposada, un mapa, un únic subjecte històric i polític. I hi han quedat atrapats. Són independentista, però deu ser sobretot per la meua pulsio marxista que no els puc votar.

A Catalunya ja hi ha les condicions per posar en marxa un gir social. Però CSQP, que podria sumar-s'hi, l'obstaculitza